

УДК 81'255.2:[001.4:640.4]

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ ТУРИСТИЧНОЇ ТА РЕСТОРАННО-ГОТЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ В ЕКОНОМІЧНИХ ТЕКСТАХ

Ювковецька Ю. О.

Автором розглянуто особливості перекладу з англійської мови на українську термінів в економічних текстах туристичної та ресторанно-готельної галузі. Наведено визначення таких понять, як "туристична індустрія" і "гостинність", визначено, які слова можуть вважатися термінами в економічних текстах туристичної та ресторанно-готельної сфери, чим терміни відрізняються від загальноживаних слів, наведено приклади. У статті також розглянуто види термінів за їх будовою (прості терміни, складні і терміни-словосполучення), наведено приклади кожного типу термінів.

Ключові слова: туристична індустрія, готельно-ресторанна справа, гостинність.

Автором рассмотрены особенности перевода с английского языка на украинский терминов в экономических текстах отраслей туризма и отельно-ресторанного дела. Подано определение таких понятий, как "туристическая индустрия" и "гостеприимство", определено, какие слова могут употребляться в качестве терминов в экономических текстах отрасли туристической и отельно-ресторанной сферы, чем термины отличаются от общеупотребительных слов, приведены примеры. В статье также рассмотрены виды терминов согласно их структуре (простые термины, сложные и термины-словосочетания), приведены примеры каждого вида терминов.

Ключевые слова: туристическая индустрия, отельно-ресторанное дело, гостеприимство.

The author focuses our attention to the problem of tourism and hotel-restaurant business terms translation peculiarities in economic texts from English into Ukrainian. It is given the definitions of such terms as "tourism industry" and "hospitality", and it is also identified the words which can be used as terms in tourism and hotel-restaurant fields in economic texts, and it is also shown the difference between the terms and widely used words, and the examples are given. The author deals with the difficulties which appear in the translation of technical texts. The article also contains the types of terms according to their structure (simple terms, complex terms, and word combinations terms), the examples are given to each type of terms.

Key words: tourism industry, hotel-restaurant business, hospitality.

Знати багато мов – значить мати багато ключів до одного замка.

Вольтер

Постановка проблеми. Навчання іноземної мови за професійним спрямуванням студентів економічних спеціальностей у вищому економічному навчальному закладі має бути спрямоване на оволодіння ними лексикою за фахом, підготовку до читання і перекладу аутентичної літератури. Саме тому велике значення приділяється письмовому та усному (інтерпретації) перекладу економічних текстів за фахом. Протягом перекладу економічних текстів галузі туристичної та готельно-ресторанної індустрії студенти зобов'язані приділяти особливу увагу перекладу фахових термінів і пам'ятати про те, що існує велика різниця між перекладом загальноживаних слів і фаховою термінологією.

Аналіз останніх досліджень. Багато вітчизняних і закордонних учених (І. Корунець, В. Карабан, В. Комісаров, Г. Наконечна, А. Паршин, В. Сдобников, Г. Терехова) досліджували теоретичні та практичні аспекти економічного перекладу,

але саме проблемі перекладу економічних термінів уваги було приділено в недостатній мірі.

Метою цього дослідження є визначення особливостей перекладу англійських термінів галузі туризму та готельно-ресторанної справи в економічних текстах на українську мову.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до загальноприйнятої класифікації існує декілька видів перекладу:

- усний (послідовний і синхронний);
- письмовий;
- опосередкований (здійснений не з оригіналу, а з посередника – перекладу цього тексту на третю мову);
- авторизований (машинний);
- реферативний переклад;
- та інші.

Під час дослідження хотілося б приділити більше уваги на особливості саме письмового перекладу економічних текстів.

Переклад економічних текстів – це специфічний переклад, який використовується для обміну спеціальною економічною інформацією між людьми, що розмовляють різними мовами. Студенти зазвичай роблять повний письмовий переклад економічного тексту, який є основною формою економічного перекладу.

Переклади економічних і художніх текстів відрізняються між собою тим, що економічний переклад потребує спеціальних знань у професійній сфері. Коли студенти виконують переклад економічних текстів, то перед ними постає проблема поєднання знання англійської мови зі знанням спеціальності. Економічні тексти насичені фаховою термінологією, саме тому потрібно починати з ретельної ідентифікації.

Головною ознакою економічного тексту, незалежно від галузі, до якої він належить, є наявність у ньому спеціальних фахових термінів. Вони завжди чітко визначають предмети, дії, поняття або явища і розкривають їхній головний сенс. Термінами можуть бути як загальноживані слова у спеціальному значенні, так і слова, які не належать до них.

За визначенням Комісарова, термін – це слова і словосполучення, які називають специфічні об'єкти й поняття, що користуються спеціалістами в певній галузі науки або техніки.

Труднощі, з якими студенти стикаються під час перекладу економічних текстів, пов'язані з недостатнім знанням мови оригіналу або недостатнім знанням предмета, тобто браком профільних знань. Складнощі також можуть бути пов'язані з недостатнім знанням мови, на яку перекладатимуть, або відсутністю в цій мові стовідсотково відповідних еквівалентів перекладу лексичних одиниць тексту, написаного автентичною мовою.

Під час роботи з економічними текстами студенту потрібно не лише володіти специфічною фаховою термінологією, але й глибоко проникати у суть самого тексту, оскільки використання термінології з туристичної та готельно-ресторанної індустрії залежить від змісту викладеного тексту і заміщення термінів синонімами не є прийнятною.

Вокабуляр економічної літератури становлять загальноживані слова і спеціальні фахові терміни. Переважна частина часто застосованих слів є багатограними за змістом.

Надамо приклади наступних слів: dog – собака; suit – свита, комплект; course – курс, entrée – доступ; вхід, board – дошка; item – пункт, параграф.

У технічних текстах галузі машинобудування ці самі слова можуть перекладатися так: dog – не прибутковий товар або бізнес, suit – номер люкс (з декількома кімнатами) course – найменування страв та напоїв, course – головна страва, board – список страв, що можуть бути подані, item – пункт меню.

В економічній літературі терміни – це слова або словосполучення, які використовуються для позначення спеціальних економічних понять у певній галузі науки

або техніки. Для перекладу економічних фахових термінів важливе значення має розуміння процесів і явищ, середовища, в якому відбувається подія.

Під час перекладу економічної фахової термінології слід брати до уваги контекст, оскільки багато термінів є багатозначними, тобто вони мають декілька значень у різних галузях науки і техніки [3, с. 60]. Наведемо декілька прикладів таких термінів: *drive* – прогулянка в машині тощо (туризм), привод (машинобудування), атака (військова термінологія); *bench* – лава (ресторан), верстат (машинобудування), уступ (геологія); *bed* – ліжка (готель), станина (машинобудування), дно (морський флот); *table* – стіл (готель, ресторан), планшайба (машинобудування), грань каменя (ювелірна справа); *bearing* – врожай (ресторан), підшипник (машинобудування), пеленг (морський флот); *cutter* – двомісні сани (*ам.* туризм), фреза (машинобудування), катер (морський флот); *key* – ключ (готель), шпонка (машинобудування), кнопка (електроніка); *rip* – прищепка (готель), шрифт (машинобудування), штир (електроніка); *tank* – бачок (готель), бак (машинобудування), танк (військова термінологія); *plane* – літак (туризм), площина (машинобудування), крило (авіація); *plate* – тарілка (ресторан), лист металу (машинобудування), анод (електроніка); *sheet* – простирadlo (готель), деко (ресторан), баланс (бухгалтерія).

В економічних текстах галузі туристичної індустрії та готельно-ресторанної справи є терміни, які можуть перекладатися помилково і трактуватися по-різному, що спричиняє труднощі у студентів під час перекладу. Наведемо приклади таких термінів: *stool* – не стілець, а табурет; *cabinet* – не кабінет, а ящик виїзний на кухні, в столі чи комоді. Ці слова називаються хибними друзями перекладача і їх з легкістю можна зустріти в будь-якій галузі англійської мови.

Терміни, які зустрічаються в економічних текстах, за своєю будовою поділяються на три види: прості, складні і терміни-словосполучення. Наведемо приклади простих термінів: *nut* – горіх, привод; *cutlery* – столові прибори; *grater* – терка; *mug* – кружка; *knife* – ніж; *juice* – сік; *tea* – чай; *lemonade* – лимонад; *milk* – молоко; *garlic* – часник; *tongue* – язик. Прикладами складних термінів є: *cheeseburger* – бутерброд з сиром, *hamburger* – бутерброд з м'ясом, *milkshake* – молочний коктейль, *watermelon* – кавун, *horseradish* – хрін. До термінів-словосполучень належать: *hot pepper* – гіркий перець; *sweet pepper* – болгарський перець; *air mattress* – надувний матрац; *sleeping bag* – спальний мішок; *twin bed* – двоспальне ліжка; *frying pan* – пательня; *cutting board* – дошка для нарізання; *baking tray* – деко, форма для випікання; *oven glove* – прихват.

Більшість термінів-словосполучень – це атрибутивні словосполучення, які складаються з означення й означуваного компонента, в таких словосполученнях початкову позицію займає означення [2, с. 39]. Прикладами атрибутивних словосполучень можуть бути: *shaving crème* – крем для гоління; *dental floss* – зубна нитка; *electric shaver* – електробритва; *cooking pot* – ківш; *rolling pin* – качалка.

Студенти під час перекладу економічного тексту галузі туристичної індустрії мають урахувати контекст для з'ясування значення термінів, оскільки слова поза контекстом перекладатися не можуть.

Висновки. Здійснене дослідження дає підстави зробити висновки про те, що переклад українською мовою англійських економічних термінів галузі туристичної та готельно-ресторанної справи повинен здійснюватися студентами за умови достатнього рівня володіння ними мовою оригіналу та наявності в них спеціальних фахових знань. Під час перекладу економічних термінів слід брати до уваги контекст, а також урахувати будову термінів, які поділяються на прості, складні і терміни-словосполучення.

Перспективою подальших досліджень є аналіз термінів готельно-ресторанної справи британської та американської англійських мов.

Література

1. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : підручник / І. В. Корунець. – Вінниця : Нова Книга, 2000. – 448 с.
2. Бархударов Л. С. Язык и перевод / Л. С. Бархударов. – М. : Междунар. отношения, 1975.

3. Комиссаров В. Н. Теория перевода / В. Н. Комиссаров. – М. : Высшая школа, 1990.
4. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу / І. В. Корунець. – К. : Вища школа, 1986.
5. Марчук Ю. Н. Проблемы машинного перевода / Ю. Н. Марчук. – М. : Наука, 1983.
6. Horbny A. S. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English / A. S. Horbny. – Oxford : Oxford University Press, 1980.
7. Максимов С. Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). Теорія та практика перекладацького аналізу тексту для студентів факультету перекладачів / С. Є. Максимов. – К. : Ленвіт, 2010. – 175 с.
8. Латигіна А. Г. Базовий курс англійської мови з економіки=Basic English of Economics : підручник / А. Г. Латигіна. – 2-ге вид., переробл. та допов. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. – 456 с.